

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 39.

Fylke: Oppland

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Ø. Tokke

Emne: Høytidsmat ved familiefester

Bygdelag: Nerseth

Oppskr. av: Egeberg Kjølneth

Gard: Skangerud

(adresse): Kolbu

G.nr. 68 Br.nr. 2.3 og 8

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. ja

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Ja det var brukelig å gaa med barsekake
2. Det var begge deler, kanskje helst enkeltvis
3. Hvis det var flere var det rimelig at de samtalt derom
4. Det var intet bestemt om tiden, men man skulle ikke vao barsekaken for tidlig.
5. Bare engang hver.
6. For var rømmegrøt, saa blev det søt suppe og julekake. I det senere er det enten kaker (ofte kransekake) blomsterplanter eller avsk blomster
7. Jeg har aldrig hørt at visitene skulde gjentas.
8. Det var laggete brød, brunn lerkrukker m. lok suppen fragtedes i blikspand, var ikke set at maten blev fragtet i porselensfat.
9. Den blev kaldt barsekake
10. Det var altid kona selv som gik
11. Hvis visitkone hadde lang vei saa hun maatte kjøre var manden med og blev da inntukt og traktert. Det var ingen som syntes det var usømmelig.
12. De skulde ha traktering, bestandig kaffe og kaker og ofte aftensmat, kjøtkaker, karbonader m. m. Barsekaken hadde for hun blev liggende ordentlig med mat og kaker til beurtning av gjestene
13. Har aldrig hørt noe navn paa disse selskaper.
14. Naar barnet blev dødt, kaldtes det barsekake, har ikke hørt

Om noe andet selskaps.

15. Jeg tror at de allermest gik til ugifte mødre.
16. Folti - nitti årene tror jeg det blev slut med grøt som busingemat
17. Jeg tror ikke den nyfötte fik noen gaver, har aldrig hørt det.
18. Har ikke hørt at småbarn faar gave nu heller.
19. Det var altid barnedakt - barsöl, hvor ialfeldt fadderne og slagtingene var tilstede. Det var ikke gjeldende at der holdtes store selskaps, enkelte gange med dans
20. Deyseselskaps kaldtes barsöl.
21. Det var ingen bestemt spiseseddel. Enkelte kunde vel ha med sending, men ikke ofte.
22. Men det var frivillig med sending, derimot ga fadderne barmt en ting av sølv, ske, kniv, gaffel eller smykker.
23. Men er det almindelig med gaver baade fra fadderne og de andre gjester

B Fødselsdager:

24. I eldre tider var der ikke fødselselskaps for barn, for det meste bare for husfaren.
25. Der holdtes selskaps for hvert aar, men det kunde de fik gaver, naar det var runde tal.
26. I geburtsdagselskaps skulde helst vennerne og endel slagtinger komme av sig selv.
27. Naar det er runde tal gives gaver, baade av budne og ubudne gjester.
28. Jeg tror det var effasvædd naar de kom, det var smørbröd og kaffe. Senere paa aftenen var det varm mat.
29. I damelag er det vel sjokolade med blötkaker og andet. I blandet selskaps serveres ikke sjokolade

C. Konfirmasjon

30. Som regel red guttene til kirken paa sin konfirmasjonsdag, og da kunde det haade det blev et vilst rist paa hjemturen, Kapvidt.
Som regel blev faddern og den naemste familie budne til middag.
31. Der holdes familieselskape paa konfirmasjonsdagen og har nok vart almindelig i lang tid.
32. haren og presten er budne paa mange steder den dag, ellers familierne og faddern, og noen venner.
33. Enkelte sender nok kaker endnu, men det blir mindre og mindre brukt.
34. Det er almindelig a gi presenter, det haader at ikke budne sender present.
35. Jeg kjender ikke til at bakerne har bestemte kaker til konfirmasjon, heller ikke er der bestemte mabretter.

D Bryllup

36. Det har vart og er brukelig a holde forlovelsesgilde.
37. Se no 36
38. a) Forst sjenk, middag, dessertbord, Kaffe med kaker og matmat, desuten gik man omkring med pilsenerbut.
b) Sjenken var rosiner og mandelkaker for damerne ol og dram for karrene, vaser med fine smakkaker stod paa bordet. Middags rettene var to eller tre forskjellige steker, karbonader, kjotkaker, forloren skildpadde, fisk eller fiskerudding. m.m. ol og dram og enkelte gange rodvinn. Fisker blev sat forst paa bordet. I store selskaper var det bestandig dekket bupet.

Dessert var forskjellige sjener, pøddinger med saus krem, visketkompot m krem, kransekake og andre kaker. (Efter desserten servertes) Til desserten sjenktes portvin og sjerry samt fruktvin.
 Efter desserten servertes kaffe med kaker. Punsch blev baeret omkring, det ^{var} specielle glas for denne.
 Om sommeren sjenktes ofte bayerisk öl istedenfor punch. Maten var forskjellige kolde retter grisesylte eller ribbe, lufse, erterbrød, mykost, gammelost eller kjelderost, et par slags ovsbrød ansjos og meget mere. Drikke var öl, melk og flu.

- c.) Kan ikke huske, at det var nogen speciel ret med brylluper.
- d.) Andre bryllupsdagen blev ofte servert fersk kjøtsuppe med boller, kokt kjøt med peperotsaus og andre retter.
- 3^{die} dag var for gjener, kunstlere og slektinger.
- 39. Det har vært brukelig med sending, helst kekser, sukkerbrød, kransekake og andre forunkaker.
- 40. Her ikke hørt at der blev sendt smør eller mat. Det er rimelig at der for riktig lange siden var brukelig å sende mat og smør.
- 41. Nei bemanden samlet ikke mat, saa ^{langt} jeg kan huske tilbake.
- 42. Der blev brukt å si sending.
- 43. Ejestene hadde ofte sendingen med sig, enkelte sendte dagen før, og med en pike.
- 44. Sendingbudene blev traktert med kaffe saa vidt jeg vet var det ingen festlig tilstelning.
- 45. Jeg har ikke hørt at sendingbudene fik med sig smakebit.
- 46. Vet ikke om det var noen bestemt tid å sjenke kaffe.
- 47. Det blev slutt med flere dages bryllup i begynnelsen av aartusendit, kanskje ca 1908 eller 10.

- 48. Der blir ofte holdt bryllup paa hotel eller i pensionater.
- 49. Det hender at ingen faar vite om bryllupet før efterpaa
- 50. De faar presenter av de nærmeste slægtninger og venner.
- 51. Det er helst ved runde tal, der blir holdt fest. Enkelte høitideligholder hver aersdag.

E Gravøl.

- 52. Tokens Museumslag har en indbydelse til gravøl dateret 1824. Den afdøde var kanseliraad.
Saa indbydelsen er alle embedsmænd paa bygden like med til klokken og skoleholderen opført
Indbydelsen blev baaret omkring og oplæst.
I dette gravøl var der middag efter jordfestelsen. —
Jemne blev indbydelse baaret omkring, da var der indbydelse til alle i familien.
- 53. Før i tiden holdtes gravøl i 3 dage som i bryllupet
- 54. Gjuten blev serveret staaende. Maten servertes paa et stort bord hvor alle gik omkring og forsynte sig og saa satte de sig ved mindre bord med duker og glas. Dette kaldes bupet. Maaltidene var som i bryllup, undtagen at der i gravøl servertes kaffe skaarne smørbrød og kaker før man reiste til kirken.
- 55. Her ikke hørt at der skulde være noen ret som ikke kunde serveres
- 56. Hovedmaaltidet kaldtes middag.
- 57. Før i tiden blev gravølet altid holdt i byensmøt. Hvis det var trengt tok man av sig yfthelære i en bod, vognstejl eller lignende.
- 58. De langvisfarende hadde sending med sig, de andre sendte dagen før.
- 59. Kakerne blev pyntet som i bryllupet.

- 60. Der blev traktert med kaffe eller var det ingen fest.
- 61. Har aldrig hørt at det var forskjel paa maten enten aavdøen var gift eller ikke.
- 62. Det blev efterhaanden slut med tre dages gravøl. Men hvis gravølet holdes i hjemmet er det nok fremdeles 2 dage, da smøtjelpenne - hemstellers - er bedre og ofte de allverdensste slæftninger.
- 63. Der blev brugt bajerøl, eller vörterøl og undertiden rødvin. Na servere dram til maten og punch, eller gejølter er forlangt slut.
- 64. Ja jeg tror sendingene varte langre ved gravøl end ved bryllup.
- 65. Hvis gravølet holdes i hjemmet serveres skaarne smørbrød kaffe og kaker før man reiser til kirken. Efter hjemkomsten er det middag med flere retter og frukt som dessert, like efter middagen kaffe med eller uten kaker og ved 8-10 om aftenen kaffe med mange kaker, saa er det slut.
- 66. Der er öl og undertiden vin.
- 67. Ja som oftest holdes middag paa hotel eller i kommunelokaler som er tatt ved kirken.
- 68. Antagelig begynte man å sende skriftlige indbydelser i 1870 eller 80 aarene.
- 69. Man begynte vel å averture dødsfald i begravelsen av 1890 aarene.

F Nye fester

- 70. Der er gjerne hornmusik om morgenen, kirkegang for barn og voksne, flagtog for barn samt underholdning for disse. De voksne fester senere om aftenen.
- 71. Nu er det nok almindelig å feste paa morsdager det begynte for omkr 20 aar siden.
- 72. Farsdager blir ikke fiert
- 73. Nei det er ingen bestemte retter eller kaker
- 74. Jeg tror ikke bakerne burder anbefale bestemte kaker
- 75. Antagelig blev morsdagen kjendt gjennom avisen.